

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Septimvs. Vtrum nomina essentialia sint approprianda personis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

ueniens, & necessario: contra verò Deus est de A
essentia Patris, & cuiusvis diuinæ personæ: ergo hæc, Deus est Pater, est per se formalis in secundo modo. Respondetur, licet pater non sit de essentia Dei præcisè sumpti, est tamen de ratione quidditatiua Dei secundum eius integrum conceptum, & non est aliquid consequens Dei quidditatem in suo integro conceptu consideratam.

CONTRA quartam concl. sunt argumenta Turriani soluta supra q. 28. a. 2.

Obi. cont. 5. CONTRA quintam argumentatur dictus expositor: quia in Deo nihil prædicatur secundum accidens. Resp. falsum esse assumptum. Quomodo verò suè quo sensu dicatur aliquid de Deo B per accidens, satis ostendimus.

Solut. CONTRA sextam arg. idè expositor. Sicut ens intrinsecè & essentialiter continetur in omnibus rebus, ita ut oēs res intrinsecè & essentialiter sint ens: sic diuina essentia intrinsecè & essentialiter continetur in omnibus diuinis tam absolutis quam respectiuis; ergo quidquid in Deo reperitur essentialiter, est diuina essentia; ergo personæ, relationes & Trinitas essentialiter continet naturam diuinam seu deitatem, & ipsa est de intellectu & essentia eorū; ergo hæc, Pater est deitas, vel natura diuina, aut essentia, est per se, & essentialis. Respondetur, si sermo sit de per se, & essentiali identica, conceditur totum argumentum: Si verò loquatur de per se, & essentiali formali, negatur vltima consequentia: quoniam in prædicato non significatur essentia ut informans, sed ut quædam res secundum se; quia significatur abstractè, & ideo est per se tantum identica non autem formalis.

Obi. cont. 6.

Solut. Ad Primum ergo dicendum, quod essentialia attributa non sic appropriantur personis, ut eis esse propria asserantur, sed ad manifestandum personas per viam similitudinis, vel dissimilitudinis: ut dictum est. * Vnde nullus error fidei sequitur, sed magis manifestatio veritatis.

Ad secundum dicendum, quod si sic appropriarentur essentialia attributa personis, quod essent eis propria, sequeretur, quod vna persona se haberet ad aliam in habitudine forme. Quod excludit August. in 6. de Trinit. ostendens, quod pater non est sapientia quam genuit, quasi solus filius sit sapientia, ut sic pater, & filius simul tantum possint dici sapientia, non autem pater sine filio. Sed filius dicitur sapientia patris, quia est sapientia de patre sapientia. Vterque enim per se est sapientia, & simul ambo vna sapientia. Vnde pater non est sapiens sapientia quam genuit, sed sapientia, quæ est sua essentia.

conuenit tamen, ut per aliqua magis manifesta declaratur. Essentialia verò attributa, sunt nobis magis manifesta secundum rationem, quam propria personarum: quia ex creaturis, ex quibus cognitionem accipimus, possumus per certitudinem deuenire in cognitionem essentialium attributorum, non autem in cognitionem personalium proprietatum, ut supra dictum est. † Sicut igitur similitudine vestigi vel imaginis in creaturis inuenta, vimur ad manifestationem diuinarum personarum, ita & essentialibus attributis. Et hæc manifestatio personarum per essentialia attributa, appropriatio nominatur.

Possunt autem manifestari personæ diuinæ per essentialia attributa dupliciter. Vno modo per viam similitudinis, sicut ea, quæ pertinent ad intellectum, appropriantur filio, qui procedit per modum intellectus, ut verbum. Alio modo per modum dissimilitudinis, sicut potentia appropriatur patri (ut August. dicit) quia apud nos patres solent esse propter senectutem infirmi, ne tale aliquid suspicemur in Deo.

Ad Primum ergo dicendum, quod essentialia attributa non sic appropriantur personis, ut eis esse propria asserantur, sed ad manifestandum personas per viam similitudinis, vel dissimilitudinis: ut dictum est.

* Vnde nullus error fidei sequitur, sed magis manifestatio veritatis.

Ad secundum dicendum, quod si sic appropriarentur essentialia attributa personis, quod essent eis propria, sequeretur, quod vna persona se haberet ad aliam in habitudine forme. Quod excludit August. in 6. de Trinit. ostendens, quod pater non est sapientia quam genuit, quasi solus filius sit sapientia, ut sic pater, & filius simul tantum possint dici sapientia, non autem pater sine filio. Sed filius dicitur sapientia patris, quia est sapientia de patre sapientia. Vterque enim per se est sapientia, & simul ambo vna sapientia. Vnde pater non est sapiens sapientia quam genuit, sed sapientia, quæ est sua essentia.

Ad Tertium dicendum, quod licet essentialiale attributum secundum rationem propriam sit prius quam persona secundum modum intelligendi: tamen in quantum habet rationem appropriati, nihil prohibet propriam personam, esse prius quam appropriatum. Sicut color posterior est corpore, in quantum est corpus: prius tamen est naturaliter corpore albo, in quantum est album.

Sensus quasi.

QVOD SIT appropriari, colligitur ex litera in corpore, & ad primum. Est enim non fieri proprium, sed accommodari alicui personæ propter peculiarem rationem, quæ in ea reperitur ad manifestationem eiusdem, ut significatur in textu, & aduertit Torres, quem sequitur Molina; & appropriatum est attributum accommodatum alicui personæ, E &c.

Forma Textus.

RESPONDET S. D. duabus conclusionibus ad quæsitum.

PRIMA CONCL. est. Conueniens fuit ad manifestationem fidei essentialia attributa personis appropriari. Probatur. Manifestatio personarum per essentialia attributa appropriatio nominatur, sed conueniens est diuinis personis per essentialia attributa manifestari: ergo conueniens fuit, &c. Maior relinquitur ut nota ex quid nominis

Z 4

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Utum nomina essentialia sint approprianda personis.

208. AD Septimum sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia non sint approprianda personis. Quod enim potest vergere in errorem fidei, videndum est in diuinis: quia ut Hieron. * dicit, ex verbis inordinate prolatis incurritur hæresis. Sed ea que sunt communia tribus personis appropriare alicui, potest vergere in errorem fidei: quia potest intelligi, quod vel illi tantum personæ conueniant, cui appropriantur, vel quod magis conueniant ei quam alijs. Ergo essentialia attributa non sunt approprianda personis.

2. Præter. Essentialia attributa in abstracto significata, significant per modum forme. Sed vna persona non se habet ad aliam ut formam: cum ab eo, cuius est forma, supposito non distinguatur. Ergo essentialia attributa maxime in abstracto significata, non debent appropriari personis.

3. Præter. Proprium prius est appropriato. Proprium enim est de ratione appropriati. Sed essentialia attributa secundum modum intelligendi sunt priora personis, sicut commune est prius proprio: ergo essentialia attributa non debent esse appropriata.

Sed contra est, quod Apostolus dicit 1. Cor. 1. Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam.

Respondeo. Dicendum, quod ad manifestationem fidei, conueniens fuit essentialia attributa personis appropriari. Licet enim trinitas personarum demonstratione probari non possit (ut supra dictum est *)

q. 32. art. 1.

q. 32. art. 1.

In corp. art.

Li. 6. de tri. c. 2. adiuncta. 1. 10. 3.

minis seu ratione appropriationis. Minor verò A probatur. Licet Trinitas personarum demonstratione probari non possit, conuenit tamen, vt postquam fide suscepta est, per aliqua magis manifesta declaratur; at essentialia attributa sunt nobis magis manifesta secundum rationem, quàm propria personarum; ergo &c. Maior probatur; quia similitudine vestigij vel imaginis in creaturis inuenta vtimur ad manifestationem diuinarum personarum. Minor probatur; quia ex creaturis, ex quibus cognitionem accipimus, possumus per certitudinem deuenire in cognitionem essentialium attributorum, non autem in cognitionem personalium proprietatum, vt dictum est supra quest. 32. art. primo.

SECUNDA CONCL. est Diuina persona pos- sunt manifestari per essentialia attributa dupliciter: Vno modo per viam similitudinis: Alio modo per viam dissimilitudinis. Manifestatur vtraque pars exemplariter, vt in textu.

Expositio Textus.

TOTVM hunc articulum explicat Torres, ad quem lectorem remittimus. Legendus est D. Bernardus epist. 90. vbi refert & confutat errorem Petri Abailardi dicentis ea attributa, quæ nos appropriat a nuncupamus, esse personarum propria. Contra quem errorem militat huius & sequentis articuli doctrina, & cum etiam confutat Torres.

Turriani
dubitatio.

Solut. ex 5.
I hom.

Circa minorem principalis argumenti, & eius probationem quærit Torres, quoniam patet, cum accommodamus attributa personis, declarantur personæ. Cui quæsitio satisfacit abundè S. D. in art. seq. dicens id provenire ex similitudine appropriatorum cum proprijs. Naturale enim nobis est, vt rem occultam & ad cognoscendum difficilem, ex euidetium similitudine declarem. Cum igitur singulis proprijs personarum nobis cognitu difficillimis, singula vel plura adaptantur nota, cum eis habentia similitudinem, quasi luce coloribus addita fiunt nobis conspicua propria personarum. Et hæc videtur esse propria ac prima radix appropriationis attributorum, quam non attingit prædictus expofitor.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Vtrum conuenienter à sacris doctoribus sint essentialia personis attributa.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter à sacris doctoribus sint essentialia personis attributa. Dicit enim Hyl. in 2. de Trinitate. * Aeternitas est in patre, species in imagine, vsus in munere. In quibus verbis ponit tria nomina, propria personarum: scilicet nomen patris, & nomen imaginis, quod est proprium filio (vt sup. dictum est) & nomen muneris sine donum, quod est proprium Spiritui sancto. (vt supra habitum est.) Ponit etiam tria appropriata. Nam aeternitatem appropriat patri speciem filio, vsus Spiritui sancto. Et videtur, quod irrationabiliter. Nam aeternitas importat durationem essendi, species verò est essendi principium: vsus verò ad operationem pertinere videtur. Sed essentia & operatio nulli persone appropriari inueniuntur. Ergo inconuenienter videntur ista appropriata personis.

200.
1 dist. 3 q. 1.
art. unico.
Et ibid. q. 3 a. 1. & di.
34. q. 2.
Aug. lib. 6.
de Trin.
Lib. 2. de
Trin. paulo
post. princ.
de 55. art. 2.
q. 38. ar. 2.

2. Præterea. Aug. in 1. de doctr. * Christ. sic dicit: Li. 1. ca. 5. In patre est vnitas, in filio equalitas, in Spiritu sancto equalitatis vnitasq; concordia. Et videtur, quod inconuenienter: quia vna persona non denominatur formaliter per id, quod appropriatur alteri. Non enim est sapiens pater sapientia genita, vt dictum est. Sed sicut ibidem subditur, tria hæc, vnum omnia sunt propter patrem, equalia omnia propter filium, connexa omnia propter Spiritum sanctum. Non ergo conuenienter appropriantur personis. Item secundum Augustinum patri attribuitur potentia, filio sapientia, Spiritui sancto bonitas. Et videtur hoc esse inconueniens. Nam virtus ad potentiam pertinet. Virtus autem inuenitur appropriari filio, secundum illud 1. Corint. 1. Christum Dei virtutem. Et etiam Spiritui sancto, secundum illud Luc. 6. Virtus de illo exibat & sanabat omnes. Non ergo potentia patri est approprianda.

3. Item Aug. in lib. de Trin. * dicit, Non confu- se accipiendum est, quod ait Apostolus, Ex ipso, & per ipsum, & in ipso: Ex ipso dicens, propter patrem: Per ipsum, propter filium: In ipso, propter Spiritum sanctum. Sed videtur, quod inconuenienter: quia per hoc, quod dicit in ipso, videtur importari habitudo causa finalis, quæ est prima causarum. ergo ista habitudo causa deberet appropriari patri, qui est principium, non de principio.

4. Item inuenitur veritas appropriari filio, secundum illud Ioan. 14. Ego sum via, veritas, & vita. Et similiter liber veritas secundum illud Psal. 39. In cap. lib. scriptum est de me. glo. id est apud patrem qui est caput meum. Et similiter hoc, quod dico, qui est. Quia super illud Isa. 65. Ecce ego ad gentes: dicit gl. * Filius loquitur qui dixit Moyse: Ego sum qui sum. Sed videtur, quod propria sint filij, & non appropriata. Nam veritas secundum Aug. in lib. de vera religione, est summa similitudo principij absque omni dissimilitudine. Et sic videtur, quod proprie conueniat filio qui habet principium. Liber etiam vita videtur proprium aliquid esse: quia significat ens ab alio. Omnis enim liber ab aliquo scribitur. Hoc etiam ipsum qui est, videtur esse proprium filio. Quia, si cū Moyse dicitur, Ego sum qui sum, loquitur trinitas. Ergo Moyse poterat dicere, iste qui est pater & filius & Spiritus sanctus. misit me ad vos. Ergo & vltimus dicere poterat, ille qui est pater & filius & Spiritus sanctus. misit me ad vos, demonstrando certam personam. Hoc autem est falsum. Quia nulla persona est pater & filius & Spiritus sanctus. Non ergo potest esse commune Trinitati, sed est proprium filij.

Respondeo. Dicendum, quod intellectus noster qui ex creaturis in Dei cognitionem manuducitur, oportet, quod Deum consideret secundum modum, quem ex creaturis assumit. In consideratione autem alicuius creature, quatuor per ordinem nobis occurrunt. Nam primò, consideratur res ipsa absolute, inquantum est ens quoddam. Secunda autem consideratio rei est, inquantum est vna. Tertia consideratio rei est, secundum quod inest ei virtus ad operandum, & ad causandum. Quarta autem consideratio rei est, secundum habitudinem, quam habet ad causatam. Vnde, hæc etiam quadruplex consideratio circa Deum nobis occurrit. Secundum igitur primam considerationem, qua consideratur absolute Deus secundum esse suum, sic sumitur appropriatio Hyl. secundum quam, eternitas appropriatur patri, species filio, vsus Spiritui sancto. Aeternitas enim inquantum significat esse non principiatum, similitudinem habet cum proprio patris, qui est principium non de principio: species autem sine pulchritudo habet similitudinem cum proprijs filij. Nam ad pulchritudinem tria requiruntur. Primò quidem, integritas, siue perfectio. Quæ enim diminuta sunt, hoc ipso turpia sunt. Et debita proportio siue consonantia. Et iterum claritas. Vnde quæ

Art. præc.
ad 2. q. 3.
37. a. 2. a. 1.

Lib. 6. de
Trin. c. 10.
in fi. illius
tom. 3.

* Glofa interlinearis
ibidem.
† cap. 26.
post med.
illius 13. a.